

Az Asbóth család hagyatéka

Hunyady László, Budapest (hunyady.laszlo@chello.hu)

Dr. Kurucz György történész docens barátom, a Károli Gáspár Református Egyetem dékán helyettese évek óta kutatja a keszthelyi Festetics család történetét. Elsősorban Festetics György grófnak a hazai agrárgazdaság és oktatás területén kifejtett mecénási tevékenysége érdeklí. Kutatásai során figyelt fel Asbóth János nevére, aki a család keszthelyi uradalmának jószágigazgatója volt.

[Asbóth János](#) (1782-1823) középiskoláit Sopronban, egyetemi tanulmányait Göttingenben végezte. Lőcsén majd a Késmárki Evangélikus Liceumban oktatott. 1801-ben Festetics György gróf Keszthelyre hívta meg az általa alapított Georgikon tanárának és igazgatójának. 1806-tól a gróf uradalmait irányította. 1820-tól a magyar udvari kamara a Bács megyei koronaadalom kormányzójának nevezte ki. Két fia [Lajos](#) és [Sándor](#) szintén híresek lettek. Lajost az 1848-49-es katonai tevékenységeiért hosszú időre börtönbe zárták. Sándor Törökországba menekült, majd az Egyesült Államokban szerzett magának hírnevet. Argentínában nagykövetségként hunyt el, de tetemét Washingtonba vitték és az arlingtoni temetőben temették el.

Barátomnak tudomására jutott, hogy Asbóth János egyenes ágú leszármazottja, Ágnes asszony Ausztriában, Tirolban él és a család levéltári hagyatékának valamint az Asbóth család arcképcsarnokának boldog tulajdonosa.

Gyuri barátom szervezésében a Magyar Országos Levéltár főmunkatársával, Laczlavik György úrral hármasan ez év július 30-án elindultunk Tirolba, abban a reményben és azzal a feladattal, hogy igyekezzünk a magyar művelődéstörténet számára megszerezni ezeket a kincseket, de ha ez mégsem sikerülne, legalább fényképezzük le az iratokat, képeket.

Késő este egy aranyos, 84 éves hölgy (Ágnes asszony) várt minket vacsorával a lakásán. Elmesélte az életének és külön annak a katonaládának a történetét, amelyben az Asbóth család XVIII-XIX. századi levelezése található.

Ágnes asszony férjével együtt 1956 végén hagyta el az országot. A család minden vagyonát, birtokát korábban már elvették. A család tulajdona volt többek között a várbeli házasságkötő terem palotája is. A mai napig látható a házon a család címere.

Kezdetben nehéz sorsuk volt, éltek Bécsben, majd Münchenben. Dr. Paul Schwarzkopf, egy cseh származású tehetséges üzletember ráértett Ágnes asszony férjének műszaki tudására, képességeire és meghívta a Tirolban általa felépített gyár – a [Plansee fémfeldolgozó gyár](#) – műszaki vezetőjének. Tiles bácsi, aki korábban Budapesten az Egyesült Izzóban foglalkozott fémek magas hőmérsékleten történő megmunkálásával, a gyár megbecsült alkalmazottja lett. A házaspár békében, szeretetben élt, a falu lakosainak tiszteletével övezve.

Tirolba való letelepedésük első hetében, amikor még bútoruk se volt, megkereste őket [Noe-Nordberg Erna asszony](#), az Asbóth család egyik női ágának leszármazottja. Idős korára hivatkozva

közölte, hogy a nála lévő Asbóth hagyatékot szeretné átadni Asbóth János ükunokájának, Ágnes asszonynak, aki annak egyetlen közvetlen leszármazottja. A maires-i kastélyt 1945-ben a szovjet hadsereg szállta meg és a képeket, könyveket, iratokat, bútorokat – mivel a hely kellett a katonáknak és a lovaknak – kidobálták az udvarba, a sárba, esőbe. Sok minden megsemmisült, tönkrement, a láda azonban feltörve ugyan, de épségben túlélte a „felszabadítást”.

Ágnes férjével felkerekedett, és az alsó-ausztriai Zwettle melletti Maires kastélyból elhozták a hagyatékot. Lakásukban szék, asztal ugyan nemigen volt, de berendezésként hozzájutottak egy 40 x 40 x 50 cm-es, 1848-ból származó katonaládához, egy XIV. Lajos korából származó aranyozott karosszékhez és néhány Asbóth képhez.

Ágnes becsülettel őrizte a ládikót, olykor kivett belőle egy-egy levelet és elolvasta, de nem volt türelme az egész iratanyag számbavételéhez. Nekünk jutott a megtiszteltetés, hogy az iratokat rendszerezhessük. Percek alatt az egész lakást irathalmaz borította. A levéltáros kolléga és Gyuri barátom nekiláttak az anyag „rendezésének” és az iratokat témánként borítékokba sorolták. Én pedig Asbóth János – a szakértő barátaim által legértékesebbnek ítélt – XVIII. századbéli levelezésének fényképezéséhez fogtam hozzá.

Csodálatos érzés volt tudni, hogy valami értékeset igyekszünk megmenteni az utókor számára. Bele-bele olvastunk egy-két levélbe, de az egy napra tervezett kutatás miatt sajnos nem merülhettünk el az olvasásban. Este tíz óra körül fejeztük be a munkát.

I. TÁBLA.
Hegyházi és nemeskéri főd.

I. JÁNOS (meghalt.) Tudomány 1794. febr. 14-án 1794-1800. évi uralkodás.									
I. GÉORGY (1794-1800. évi uralkodás) Károlyi Erőss.			II. JÁNOS 1800-1804. évi uralkodás Károlyi Erőss.				KATALIN Földi János 1804-1808. évi uralkodás.		
JÓZSEF 1808-1811. évi uralkodás.		I. MIHÁLY 1811-1816. évi uralkodás.		MÁRIA 1816-1817. évi uralkodás.					
IV. JÁNOS 1817-1821. évi uralkodás. I. Rákóczi Erőss. II. Tóth Erőss.		II. MIHÁLY 1821-1826. évi uralkodás.		III. JÁNOS 1826-1830. évi uralkodás. II. Rákóczi Erőss. III. Tóth Erőss.		BERENKA 1830-1835. évi uralkodás. IV. Tóth Erőss. V. Tóth Erőss.			
ZSOFIANNAKALAKA JÁNOS TRÓTHIL JÁNOS VILMOS JÁNOS GYÖRGYÉNA BODNER KATALIN JÁNOS MIHÁLY MÁRIA ERŐSSÉRT V. JÁNOS									
VI. JÁNOS 1835-1840. évi uralkodás. Tóth Erőss.			ZSOFIANNAKALAKA 1840-1845. évi uralkodás. Tóth Erőss.		ANDRÁS 1845-1850. évi uralkodás. Tóth Erőss.		ERŐSSÉRT 1850-1855. évi uralkodás. Tóth Erőss.		GODOPFRÉD 1855-1860. évi uralkodás. Tóth Erőss.
DOROTTYA 1860-1865. évi uralkodás. Tóth Erőss.			LIPÓT SAMU 1865-1870. évi uralkodás. Tóth Erőss.		VII. JÁNOS 1870-1875. évi uralkodás. Tóth Erőss.		MÁRIA 1875-1880. évi uralkodás. Tóth Erőss.		VIII. JÁNOS 1880-1885. évi uralkodás. Tóth Erőss.
IX. JÁNOS 1885-1890. évi uralkodás. Tóth Erőss.			ERŐSSÉRT 1890-1895. évi uralkodás. Tóth Erőss.		MÁRIA 1895-1900. évi uralkodás. Tóth Erőss.		X. JÁNOS 1900-1905. évi uralkodás. Tóth Erőss.		XI. JÁNOS 1905-1910. évi uralkodás. Tóth Erőss.
XII. JÁNOS 1910-1915. évi uralkodás. Tóth Erőss.			XIII. JÁNOS 1915-1920. évi uralkodás. Tóth Erőss.		XIV. JÁNOS 1920-1925. évi uralkodás. Tóth Erőss.		XV. JÁNOS 1925-1930. évi uralkodás. Tóth Erőss.		XVI. JÁNOS 1930-1935. évi uralkodás. Tóth Erőss.

Asbóth család

Igyekeztünk meggyőzni Ágnes asszonyt arról, hogy ennek a kultúrtörténeti kincsnek a helye a Magyar Országos Levéltár, a képeket pedig a hazai múzeumokban kellene közkinccsá tenni. Az idős asszony maga sem gondolta másképp, és megígérte, hogy ennek értelmében fog végrendelkezni.

Sajnos Tiles bácsi 1996-ban elhunyt, azóta Ágnes asszony egyedül él. Őszintén remélem, hogy Ágnes asszony még sok-sok éven át őrizheti a ládikót jó egészségben és nem csorbuló szellemi frissességben.